

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць викладачів, студентів
педагогічного факультету РДГУ та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»
1 грудня 2011 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів, студентів педагогічного факультету РДГУ
та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»

1 грудня 2011 року

РІВНЕ-2011

УДК 37:371:372:373:374:376:379

Вісник кафедри педагогіки початкової освіти. Матеріали II регіонального науково-практичного семінару «Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи» - № 4. – Рівне: РДГУ, 2011.- 202 с.

Упорядник: Тетяна Євстафіївна Колупаєва, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету

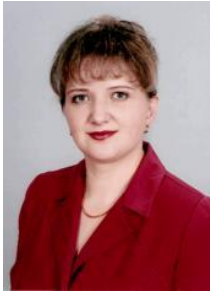
Рецензент: Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету, академік АН вищої школи України

Комп'ютерний набір та верстка: Шурин Олена Іванівна

У збірнику подаються статті, повідомлення, тези викладачів, студентів, аспірантів кафедри педагогіки початкового навчання та вчителів шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки. Матеріали збірника були представлені на науково-педагогічному семінарі, "Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи", проведеного кафедрою педагогіки початкової освіти за участю вчителів шкіл, завучів, представників міського управління освіти. Матеріали збірника розраховані на викладачів, студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки початкової освіти протокол № 3 від 15.11.2011 р.

*Бричок Світлана Борисівна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки початкової освіти РДГУ*

Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання

Анотація. В статті аналізується творчий потенціал особистості майбутнього педагога, специфіка його формування у процесі вузівського навчання, зокрема розкриваються особливості використання при цьому методів інтерактивного навчання.

Ключові слова: творчий потенціал, особистість, майбутній педагог, методи інтерактивного навчання.

Постановка проблеми. Вхідження України у єдиний європейський простір зумовлює необхідність активізації процесів модернізації системи освіти в цілому та вищої освіти зокрема. Адже саме рівень та якість підготовки кадрів стають найважливішими чинниками та необхідною передумовою ефективного вирішення завдань поступального розвитку держави. У зв'язку з цим у законі „Про вищу освіту” наголошується на забезпеченні державою підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, самовдосконалення, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, готових до роботи в ринкових умовах праці та до гострої конкуренції [7].

Для реалізації зазначеної мети вже сьогодні у системі вищої педагогічної освіти відбуваються зміни, що в першу чергу мають торкнутися системи трансляції знань і формування практичних умінь та навичок.

Загальний аналіз досліджень з проблеми. Проблеми підготовки педагогічних кадрів, формування їхнього творчого потенціалу, розвитку важливих творчих здібностей, якостей, умінь висвітлюються в багатьох психолого-педагогічних дослідженнях. Серед них, насамперед, варто відзначити праці, у яких відображені окремі аспекти творчої особистості, її потенційні можливості, здібності, властивості (Б.Ананьєв, Д.Боговяленська, М.Лазарєв, В.Моляко, М.Потапшик) та дослідження процесу професійного становлення вчителя (Ю.Бабанський, І.Зязюн, В.Кан-Калик, І.Підласий, С.Сисоева, В.Сластьонін). Зміст поняття „творчий потенціал особистості” розкривається у роботах сучасних вчених В.Андрєєва, Т.Браже, Н.Кічук, П.Кравчук, А.Майданова, процес формування творчого потенціалу учителів аналізує В.Риндак [1; 8], вчителів іноземних мов – С.Хмельковська [10].

Водночас, як засвідчує аналіз, питання розвитку творчого потенціалу особистості студента педвузу в процесі навчання вивчено недостатньо. У педагогіці відсутні системні дослідження, присвячені розвитку творчого потенціалу студентів – майбутніх педагогів, не розроблено модель його формування засобами інноваційних технологій. Враховуючи недостатню розробку означеної проблеми, **предметом дослідження** у статті є творчий потенціал особистості студента педвузу, а **основним завданням** є уточнення поняття „творчий потенціал особистості”, визначення складових та ролі творчого потенціалу особистості студента педвузу у процесі навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розкриття теми вимагає, передусім, уточнення самого поняття „творчий потенціал”. Так, здійснений аналіз визначень поняття „творчий потенціал” свідчить, що науковці в основному трактують його як якість, властивість особистості. З точки зору більшості з них творчий потенціал містить у собі всі здібності особистості – мислення, волю, пам'ять, переконання, відхилення від шаблону, дар передбачення, оригінальність, ініціативність, висока самоорганізованість і працездатність [8].

Російські вчені Т.Браже і Ю.Кулюткін, відзначаючи, що творчий потенціал особистості є інтегральною цілісністю природних і соціальних сил людини, що забезпечує її суб'єктивну потребу в творчій самореалізації і саморозвитку, уточнюють, що змістовно-структурний план творчого потенціалу відображає комплекс здібностей інтелекту, комплекс властивостей креативності і комплекс особових проявів (емоційних, свідомих і несвідомих, вольових, поведінкових), але не зводиться до них. Увага акцентується на тому, що вірогідність прояву його залежить від особистого прагнення (цілеспрямованості) людини повною мірою реалізувати свої можливості; від міри її внутрішньої свободи; від сформованості соціального відчуття (дієвість, творчість) [8].

Вітчизняні дослідники (Л.Сохинь, В.Тихонович і ін.) визначають такі сутнісні характеристики творчого потенціалу: багаторівневий зміст, діалогічність, соціальність та системність [10].

Отже, творчий потенціал включає не тільки природні ресурси і резерви особистості, але й ті утворення, які сформовані в індивіда у процесі освіти. При цьому безперервне накопичення нових знань, умінь, способів орієнтації в світі приводить до появи нових здібностей. Переживання про свої збільшені можливості, що виникають при цьому у особистості, є рушійною силою особливої активності і самостійності людини, спрямованої на випробування власних потенцій [2, с.56].

У контексті підготовки студента педвузу вважаємо доцільним розгляд структури творчого потенціалу майбутнього педагога як сукупності: 1) власне-потенційної складової (здібності); 2) мотиваційної складової (потреби, мотиви, ціннісні орієнтації); 3) когнітивної складової (набуті в результаті освіти, творчої діяльності знання, вміння).

На нашу думку, творчий потенціал майбутнього учителя є інтегративним утворенням, сукупністю вплетених у систему природних та набутих якостей, що проявляються через здібності, вміння, психічні процеси, способи мислення та діяльності і дозволяють фахівцю нестандартно розв'язувати навчально-виховні завдання, спрямовані на формування творчої особистості вихованців, набути ними в найбільш ефективний спосіб максимального результату в навчанні. Означена сукупність якостей є результатом природної й соціальної активності, що стимулюється певними умовами і зовнішньо проявляється у праці або доцільній діяльності.

Розвиток творчого потенціалу студентів педвузу передбачає створення спеціальної програми навчання творчості та самостійності, спеціальних методик, за допомогою яких можна було б прищепити студентам навички творчої праці, смак до творчості, винахідництва і раціоналізації. Освітня діяльність – це форма прояву активності і самостійності особи, соціальної мобільності, які спрямовані на пізнання і перетворення життєдіяльності.

Формування у студентів потреби в творчості дає змогу змінювати в них оцінку власних можливостей, значно стимулює розумову активність студентів, розвиває в майбутніх учителів якості творчої особистості, поглиблює мотивацію їхньої діяльності; по-друге, вчителю, який сам пройшов шлях творчого навчання, набагато легше сприйняти та зрозуміти творчий стиль діяльності, успішно реалізовувати його в педагогічній праці.

У сучасній вищій освіті виділяють три методологічні концепції: нормативну, орієнтуючу, конструктивну. Кожна з них характеризується певними методами навчання та мотивами учіння, домінуванням особливого типу мислення, характером засвоєння інформації і підсумками навчання.

Так, перша з них, нормативна методика навчання, характеризується використанням репродуктивних методів навчання, коли головним мотивом учіння виступає примус та заохочення. На відміну від нормативної методики, орієнтуюча використовує проблемні методи навчання за умов домінування самостійно-продуктивного типу з боку студента. Третю методику умовно можна назвати “конструктивною”. У межах цієї методики підсилюється роль мотивів учіння за рахунок отримання студентами разом із знаннями та навичками певних цінностей. Результатом використання конструктивної методики є педагог активного типу дії, тобто такий, що в будь-якій ситуації зможе знайти місце для реалізації свого інтелектуального і творчого потенціалу, а така якість вкрай необхідна для сучасного вчителя.

Відтак розвиток творчого потенціалу майбутнього педагога обумовлює кардинальну зміну змісту та методики навчання, а саме:

- перехід до інтегрованого навчання;
- зміна акцентів уваги під час навчання з пошуку вірних відповідей на розвиток вміння вирішувати проблеми;
- заміна пасивного типу навчання активним;
- заміна контролю за процесом навчання з боку викладача, фахівця, контролем з боку тих, хто навчається.

У зв'язку з цим навчання у вищому навчальному закладі повинне сприяти розвитку творчого потенціалу особистості студента різноманітними методами та засобами. Формування творчого потенціалу майбутніх учителів проходитиме ефективно за умов залучення студентів до систематичної науково-дослідної роботи, яке реалізується через використання на заняттях основ методу проєктів. Метод проєктів є одним з найбільш ефективних у сучасній дидактиці, що реально здійснює розвиток професійної автономії майбутніх учителів, активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, їхньої професійної творчості [10]. Використання методу проєктів забезпечує емансипацію студента, зниження ступеня його залежності від викладача шляхом самоорганізації і самонавчання у процесі створення конкретного продукту чи вирішення окремої проблеми, взятої з життя. Зазначений метод є насамперед способом досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, що завершується цілком реальним результатом.

У свою чергу використання інтерактивного навчання, в основі якого лежить принцип безпосередньої участі, зобов'язує викладача зробити кожного студента учасником навчально-виховного процесу, стимулювати його шукати шляхи і способи вирішення проблем. Інтерактивні методи навчання дозволяють формувати знання, уміння й навички шляхом залучення слухачів в активну навчально-пізнавальну діяльність.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен, хто навчається, відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність, можливість реалізації творчого потенціалу.

До групи інтерактивних методів навчання дослідники проблеми включають такі методи: інтерактивна лекція, евристична бесіда, дискусія, диспут, конкурс, олімпіада, аналіз виробничої ситуації, аналіз критичної ситуації, розв'язування конфлікту, метод клініки, метод лабіринту, розігрування ролей, драматизація, дидактична, ділова і рольова гра та ін. [5; 6].

Вибір будь-якого з методів активного навчання залежить від конкретних завдань навчання, специфіки навчального процесу, підготовки викладача і студентів.

Специфіка навчання за допомогою методів інтерактивного навчання полягає в тому, що мислення і поведінка студентів активізується, спілкування студентів з викладачем і один з одним відбувається на високому рівні мотивації, емоційності і творчості, формування в студентів педагогічних умінь відбувається в обмежені терміни. Такі методи підтримують у студентів творче напруження, діловий азарт, позитивне збудження, емоційність, зацікавленість. Інтерактивне навчання нікого не залишає байдужим, значно підвищується культура спілкування, поглиблюється потяг до взаємодії з людьми в різних ситуаціях, інтенсивно формуються організаційні навички.

Для ефективного розвитку творчого потенціалу студента педагогічного вузу доцільно використовувати методи розвитку творчості: мозковий штурм, творчу дискусію, синектику, спосіб організації колективної мислительної діяльності на основі чотирьох прийомів: розгляд проблеми у тому вигляді, як вона подається, відмова від очевидного рішення, проведення прямої аналогії з будь-чим, формулювання проблеми у загальному вигляді. Також ефективним є використання методу асоціативних моделей розумової діяльності, який ґрунтується на метафоричності, тобто на переносі проблемності чи проблеми на інший матеріал. Схеми, графіки, діаграми – це просторові метафори, які стимулюють мислення. Це означає, що існує зв'язок між метафорою і творчістю. Метафори (переноси) дають можливість мисленню студента ефективніше виділяти структуру складних об'єктів.

Ефективними також є методи проблемного навчання у формі проблемних питань із постановкою нестандартних ситуацій, рішення ускладнених задач із застосуванням логіки та протиріч у пошуку відповіді.

Особливо ефективними для розвитку творчого потенціалу особистості у проблемному навчанні є наступні методи: метод аплікації (застосування однієї теорії у тій же галузі, але у невідомому секторі), метод поєднання (комбінування) двох теорій, метод дефініцій (визначення тих явищ, які вивчаються), метод експериментального безладдя, метод суперечностей, метод критики, метод оновлення, метод рекодифікації (вираз певного явища іншим кодом), метод показу (графічний і схематичний показ явищ) [3].

Для розвитку творчого потенціалу особистості студента особливе значення має гра. Гра занурює студента в атмосферу реальності, де він може поєднати набуті теоретичні знання з практикою і виступати у ролі фахівця, створюючи завдяки цьому сприятливі умови для розвитку професійних умінь та навичок. Гра є унікальним засобом розкриття творчого потенціалу студента. Сьогодні у підготовці фахівців використовують різні види ігор: дидактичні, ділові, імітаційні, операційні, рольові ігри, діловий театр, психодрама, соціодрама. Основне завдання методу гри – навчити студента орієнтуватися в різних обставинах, дати об'єктивну оцінку своїй поведінці, враховувати можливості інших людей, встановлювати з ними контакти, впливати на їхні інтереси, потреби і діяльність, набувати практики взаємодії з іншими. Метод психодрами і соціодрами дозволяє відпрацьовувати вміння відчувати ситуацію в колективі, оцінювати і змінювати свій емоційний стан та стан іншої людини, вміння увійти з нею в продуктивний контакт. Ці методи дають змогу студентам вжитися в проблему, зрозуміти її зсередини. Під час обговорення проведення ігор учасники мобілізують весь свій досвід, знання, навички, вміння увійти в роль або образ певної особи, зрозуміти її дії, оцінити становище і прийняти правильну лінію поведінки. Використання ігор сприяє подоланню в учасників стереотипів професійного мислення, розвитку їх творчого потенціалу

Розвитку творчого потенціалу студентів сприяють різного виду творчі завдання: написання творів, есе, казок, притч, підготовка опитувальників для інтерв'ю, складання анкет відповідно до теми заняття. Як показує практика, доцільно, за бажанням студентів, проводити публічні захисти творчих робіт, де студент творчо переосмислює і застосовує отримані знання з конкретних дисциплін.

Наш досвід переконує, що така організація навчального процесу у педагогічному вузі сприяє кращому формуванню педагогічної і зокрема технологічної компетентності студентів, дозволяє переосмислювати цінності, долати консерватизм і стереотипи педагогічного мислення, розвивати творчий потенціал особистості.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином розвитку творчого потенціалу студентів вищих навчальних закладів сприяють: набір розвинутих якостей особистості; засвоєння студентом і викладачем сучасних інформаційних технологій, засвоєння багатьох методик навчання і самонавчання. Вважаємо, що розвиток творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання є одним з найважливіших завдань, які має вирішити вища освіта України у наступні роки. Перспективними на часі, на нашу думку, є організація і проведення досліджень, що стосуватимуться професійної й особистісної реалізації студентів з різними рівнем творчого потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И.Андреев. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1998. – 238с.
2. Архангельский С.Н. Учебный процесс в высшей школе, его закономерности, основы и методы: Учеб.-метод. пособие / С.Н.Архангельский. – М.: Высшая школа, 1980. – 368с.
3. Богданова О.Г. Развитие творчества студентов как педагогическая проблема в вузах развитых капиталистических стран / О.Г.Богданова, В.М.Маршева, Н.П.Обухова / Под науч. Ред. В.И.Андреева и М.Г.Гарунова. (Проблемы зарубежной высшей школы: обзор. информ. / НИИВШ, вып.1). – М., 1988. – с.23–26.
4. Дружинин В.Н. Психология творчества / В.Н.Дружинин // Психологический журнал. – 2005. – Т.26, № 5. – С.101–109.
5. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта / М.В.Кларин // Педагогика. – 2000. – № 7. – С. 12–18.
6. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. –135с.
7. Про вищу освіту: Закон України / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки. Червень 2002.
8. Рындак В.Г. Непрерывное образование и развитие творческого потенциала учителя (теория взаимодействия) / В.Г.Рындак – М.: Педагогический вестник, 1997. – 154с.
9. Сисоєва С.О. Педагогічні технології: проблеми, пошуки, перспективи впровадження / С.О.Сисоєва // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 6. – С. 15–26.
10. Хмельковська С. Формування творчого потенціалу майбутніх учителів іноземних мов у процесі фахової підготовки. – Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. – Одеса, 2005. – 20с.

Аннотация. В статье анализируется творческий потенциал личности будущего педагога, специфика его формирования в процессе вузовского обучения, в частности, раскрываются особенности использования при этом методов интерактивного обучения.

Ключевые слова: творческий потенциал, личность, будущий педагог, методы интерактивного обучения.

Annotation. In article the creative potential of the person of the future teacher, specificity of its formation in the course of high school training is analyzed, features of use thus methods of interactive training in particular reveal.

Key words: creative potential, the person, the future teacher, methods of interactive training.

*Вальчук Ірина Анатоліївна,
студентка IV курсу*

Науковий керівник – к.пед.н., ст.в.Гудовсек О.А.

Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток питань морального виховання

У філософських системах Давньої Греції зустрічаються перші спроби наукового обґрунтування специфіки морального виховання, його завдань і цілей. Тут же досить чітко визначився й зв'язок морального виховання з процесом самовдосконалення особистості. Мистецтво періоду розквіту афінської демократії (середина V ст. до н. е.) нерідко давало яскраві зразки, що підтверджували тезу про необхідність морального виховання, одним із результатів якого було вміння розрізняти добро і зло.

В Афінах виникли перші педагогічні теорії, тому найвидатніші філософи того часу стали одночасно і виразниками педагогічних ідей античного світу. Сократ (469-399 до н.е.) - син ремісника, став ідеологом великої земельної аристократії. Заперечував пізнання світу і природи через їх недоступність людському розуму, намагався довести, що люди повинні пізнавати лише самих себе і вдосконалювати свою мораль. На його думку, це і було метою виховання. Сократ вів бесіди з питань моралі на площах, заставляв своїх слухачів шляхом запитань і відповідей знаходити "істину", сам при цьому не пропонував готових положень і висновків.

Якщо традиційне виховання виходило з розуміння моральних норм як установлених волею предків чи навіть самими богами, то, згідно з Сократом, ці норми перш ніж стати регуляторами поведінки людей у суспільстві повинні бути обґрунтовані з допомогою розуму людини. Не сліпе схиляння перед авторитетом, але здатність керуватися свідомо засвоєним переконанням, уміння протистояти, спираючись на істинні знання, помилковій думці інших є бажаним результатом морального виховання.

Найкращим станом Арістотель вважав той, коли в державі приділяється належна увага питанням виховання. Здобує в юності правильне виховання недостатнє і тому «Вже будучи чоловіком, треба займатися подібними речами привчатися до них...»[1]. Таким чином, процес виховання має охоплювати все життя людини. Разом з тим Арістотель добре розумів різницю між вихованням «кожного окремо» та суспільним. Користуючись термінологією сучасної науки, можна сказати, що античний філософ був прихильником індивідуального підходу в моральному вихованні. Свою позицію він відстоював тим, що коли приділяється «Увага (до виховання) у приватному порядку ... в кожному окремому випадку досягається велика точність, бо кожен тоді здобуває те, що йому більше підходить»

Отже, свідомо організовуючи діяльність виховуваних, впливаючи на її характер, можна, на думку Арістотеля, опосередковано впливати на вибір мети, поведінку індивіда в тій чи іншій сфері суспільного й приватного життя. Формування чеснот, які характеризують поведінку людини, моральний розвиток особистості стають свідомим і керованим актом. Перед наукою ж постає завдання розробки системи принципів, методів, прийомів морального виховання.

Істотна також позиція Дж.Локка, що припускала підпорядкування ідеї Бога вимогам розуму. Звідси випливала і його вимога: тільки здоровий глузд повинний служити регулятором поведінки людини. У самообмеженні і самодисципліні він бачив необхідну умову розумного поведінки і керування людиною собою при різних обставинах життя [3,с.163]. При цьому моральні норми і правила поведінки не повинні залишатися чимось зовнішнім, вони повинні стати його глибоко внутрішніми особистісними якостями. Тому задача розвитку в особистості внутрішньої потреби до активного твердження в собі моральних принципів розглядалася Дж.Локком як головну мету виховання.

Питання про роль морального виховання в розвитку і формування особистості усвідомлювалися і ставилися в педагогіці з давніх часів. Вони зв'язувалися головним чином з тим, що тільки моральне виховання забезпечує формування в особистості добродісного характеру і доброзичливих відносин до людей.

Велику роль моральному вихованню відводив видатний швейцарський педагог Г. Песталоцці. Моральне виховання він вважав головним завданням закладу[4,с.456]. На його думку, тільки воно формує добродісний характер і співчутливе ставлення до людей.

Моральне виховання К.Ушинський розглядав як складову частину гармонійного розвитку людини, як важливий засіб патріотичного виховання та підготовки людини до життя. Для Росії XIX ст., зазначав він, питання морального виховання дітей і молоді. Мали особливо велике значення, навіть більше за фізичне і розумове, оскільки в ньому було найбільше хиб і здійснювалося воно не в інтересах народу[8].

Моральне виховання людей треба починати з малих років і здійснювати постійно і систематично. Мета його — розвивати в дітей кращі риси і почуття: патріотизм і гуманізм, любов до праці і дисциплінованість, чесність і правдивість, почуття обов'язку і відповідальності, власної гідності і громадського обов'язку, скромність, твердість волі і характеру та ін. Найважливішим завданням морального виховання дітей і молоді, на його думку, має бути виховання у них палкої любові до батьківщини і народу.

ЗМІСТ

Передмова		4
Колупасва Т.Є.	<i>Сучасний стан та перспектива розвитку системи професійної педагогічної освіти</i>	6
Білявцева О.В.	<i>Православна педагогіка України: історія, реалії та перспективи</i>	10
Бірюкова Н.В.	<i>Розвиток жіночої освіти на Волині (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	15
Бондарук І.М.	<i>Формування професійно-значущих компонентів викладача вищої школи</i>	19
Бондарчук А.І.	<i>Навчально – виховна діяльність Київських вищих жіночих курсів (1878 – 1920 рр.)</i>	20
Бордюк В.М.	<i>Мотивація професійного розвитку майбутніх вчителів засобами психологічного тренінгу</i>	24
Боровець О.В.	<i>Складові комунікативної компетентності педагога</i>	28
Боровець С.В.	<i>Особливості адаптації молодого педагога до практичної діяльності у школі</i>	31
Бричок Б.П.	<i>Технологічна компетентність сучасного педагога</i>	32
Бричок С.Б.	<i>Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання</i>	37
Вальчук І.А.	<i>Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток питань моральної вихованості</i>	40
Вашкевич Т.В.	<i>Організація педагогічного спілкування учителя й учнів у початкових класах</i>	41
Веремчук А.П.	<i>Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування освітніх цінностей учнів</i>	43
Ганжа М.В.	<i>Естетичне виховання засобами дизайну в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн</i>	47
Герасимчук А.М.	<i>Історико-педагогічні аспекти розвитку освіти на Західноукраїнських землях у VI – VIII столітті</i>	48
Головко В.А.	<i>Елементи розвивального навчання на уроках української мови</i>	50
Грипич С.Н.	<i>Педагогічна майстерність вчителя при викладанні літератури для дітей</i>	52
Грицкевич Н.М.	<i>Педагогічна майстерність та її роль у морально-культурному розвитку особистості (на прикладі діяльності керівника гуртка «Духовної пісні» Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості)»</i>	55
Гудовсек О.А.	<i>Роль вчителя початкових класів в естетичному вихованні школярів</i>	58
Далінчун Ю.В.	<i>Національне виховання – невід’ємний компонент сучасного молодого покоління</i>	60
Джас М.І.	<i>Образ вчителя у творчій спадщині Якова Теофановича Чепіги</i>	62
Дмитрук Р.М.	<i>Дидактичні умови організації самостійної роботи студентів</i>	64
Єрмейчук Г.В.	<i>Самоосвіта як головний чинник професійної підготовки вчителя</i>	66
Захарчук З.О.	<i>Застосування наочності під час навчання за Букварем</i>	68
Захарчук І.В.	<i>Організаційно-педагогічна діяльність школи щодо сприяння успішній адаптації молодих педагогів до професійної діяльності</i>	71
Іванова Л.І.	<i>Формування літературознавчої компетентності майбутнього учителя початкових класів</i>	74
Катеринюк В.І.	<i>Самооцінка вчителя – самосприйняття учнів</i>	77
Квач О.І.	<i>Модернізація освіти в Україні</i>	79
Кмитюк О.В.	<i>Сучасні інноваційні технології навчання</i>	82
Ковальчук Т.М.	<i>Життя і діяльність М. І. Демкова (1859 – 1939)</i>	84
Красовська О.О.	<i>Реалізація інноваційних технологій мистецької освіти у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи</i>	87
Кривко В.Г., Гисюк Н.В., Коваль Г.Є.	<i>Професійне та особистісне зростання майбутнього вчителя початкових класів на різних рівнях його становлення</i>	91
Крикун Ю.В.	<i>Методи та засоби навчання на основі взаємної діяльності учителя та учнів</i>	95
Лавренчук А.П.	<i>Проблеми виховання в сучасній сім’ї</i>	96
Лебедь Л.П.	<i>Актуальність проблеми громадянського виховання на сучасному етапі реформування освіти</i>	99
Лисак М.Г.	<i>Виховання культури поведінки дошкільників у процесі підготовки їх до школи</i>	100
Лисюк В.П.	<i>Філософська система Ж.-Ж. Руссо</i>	102
Маліванчук М.В.	<i>Мовно-мовленнєві аспекти вивчення слова на уроці української мови в початкових класах</i>	103
Мельник А.С.	<i>З досвіду використання різнорівневого мовного аналізу і синтезу на уроках української мови в початкових класах</i>	106
Мельник Ю.В.	<i>Використання інтерактивних технологій навчання на уроках у початкових класах</i>	109
Міщеня О.М.	<i>Відповідальність вчителя початкових класів як професійна якість</i>	110
Мосійчук Г.А.	<i>Формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	112

Навозняк Л.Л.	<i>Вплив фольклору на формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	114
Наумова І.Б.	<i>Джон Локк – філософ, політик, педагог</i>	116
Никоненко О.Я.	<i>Взаємозв'язок школи та сім'ї в контексті етичного виховання</i>	118
Пашук А.С.	<i>Збагачення змісту структурних компонентів уроків образотворчого мистецтва в початкових класах</i>	120
Перець О.М.	<i>«Професійна підготовка вчителя» як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в умовах ВНЗ</i>	123
Петровець О.І.	<i>Пріоритетні напрями гуманізації освіти і виховання в сучасній школі</i>	126
Пітик С.М.	<i>Статеве виховання школярів як проблема педагогічної науки і практики 20 – 30 рр. XX століття</i>	127
Пучко Т.А.	<i>Адаптація молодого вчителя початкових класів до практичної діяльності у школі</i>	129
Раджабова Т.М.	<i>Ціннісні орієнтації сучасного вчителя початкових класів</i>	132
Рижа С.М.	<i>Питання жіночої освіти в урядовій політиці (XIX – початок XX століття)</i>	134
Рицька Н.Ф.	<i>Гендерне виховання учнів початкової школи як важлива ланка соціально-педагогічної діяльності</i>	135
Суржук Т.Б.	<i>До питання про зміст і організацію педагогічної практики в умовах модернізації системи підготовки вчителів початкової школи</i>	138
Тишина В.В.	<i>Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи</i>	141
Ткачук Н.О.	<i>Розвиток духовно-екологічної культури у студентській молоді</i>	143
Усач (Крижанська) Л.В.	<i>Вплив національних традицій на формування педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів</i>	144
Харитонюк Н.П.	<i>Інтеграція змісту навчальних предметів в початковій школі</i>	147
Цяк Л.М.	<i>До питання концепції та структуризації підручника</i>	151
Чугай Ю.М.	<i>Комплексний аналіз тексту як основа розвитку мовленнєвих знань, умінь та навичок молодших школярів з української мови</i>	153
Шевців З.М.	<i>Розвиток соціально-педагогічних цінностей у процесі підготовки вчителя початкових класів</i>	155
Шурин О.І.	<i>Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя</i>	156
Юськова Т.В.	<i>Понятійний зміст та види педагогічної оцінки знань</i>	159
Яковичина Т.В.	<i>Творчий розвиток особистості дитини в умовах навчально-виховного комплексу</i>	162
Ярошик І.О.	<i>Особливості навчально – виховного процесу Київського Фребелівського педагогічного інституту</i>	165
Ясен Т.А.	<i>Використання елементів усної народної творчості на уроках</i>	167
Шевчук Т.Б.	<i>Етимологічний аналіз як засіб формування мовно-професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів</i>	168
Давнюк С.В.	<i>Елементи теорії складного речення у підготовці майбутнього вчител</i>	171
Бублей Л.І.	<i>Проектна діяльність у початковій школі</i>	173
Гараніч Т.Г.	<i>Дидактичні ігри на уроках у початковій школі</i>	182
Кондратюк С.В.	<i>Нестандартні методи навчання учнів динамічному читанню</i>	190
Христянович Г.В.	<i>Науково-педагогічна діяльність В.І. Поцагайби (друга половина 40-х - 50-і роки XX ст.)</i>	194
Цибульська Л.І.	<i>Система розвитку професійної компетентності педагогів</i>	195
Шведюк М.С.	<i>Педагогічна майстерність вчителя – шлях до оновлення освіти</i>	198
Бандюк В.О.	<i>«Веселкова» технологія у навчанні математики</i>	200
Батьковець С.І.	<i>Проблема навчання і виховання обдарованої дитини</i>	202